

S.Sayısı : 205

Tuz inhisarı umum müdürlüğü 1932 yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresile Tuz inhisarı idaresinin 1932 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/227, 1/281)

Tuz inhisar umum müdürlüğü 1932 yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresi (3/297)

T. C.

Divanı muhasebat

Sayı : U, H. 92859/719

16 - IV - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tuz inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı katî hesabına aid tanzim kılman mutabakat beyannamesinin cetvellerile birlikte sunulduğu arz olunur.

*D. M. Reisi
S. Oran*

Beyanname

Tuz inhisarı umum müdürlüğünün 1932 yılına aid katî hesabı Divanı muhasebatça tetkik ve muhakeme edilmiş olan idare hesapları ile karşılaştırılarak görülen farklar bağlı cetvellerde arz ve izah olunmuştur. İlişik cetvellerdeki meşruhat nazarı dikkata alınmak suretile hesabı katide yazılı rakamların kabule şayan bulunduğunu arz ederiz.

Birinci Reis	D. : 1 Reisi	D. : 2 Reisi	D. : 3 Reisi	D. : 4 Reisi	Aza
<i>S. Oran</i>	<i>Faik</i>	<i>A. Yurdakul</i>	<i>A. Özgen</i>	<i>F. Erinc</i>	<i>Y. Z. Aslan</i>
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
<i>C. Dincer</i>	<i>M. Menemencioğlu</i>	<i>R. Bakuy</i>	<i>İ. Tümay</i>	<i>H. Demirsoy</i>	<i>N. Başak</i>
Aza	Aza	Aza	Aza	Müddeiumumî	
<i>E. R. Okan</i>	<i>F. Özbudun</i>	<i>Z. A. Orbay</i>	<i>M. A. Apak</i>	<i>E. Arkun</i>	

Tuz inhisarı idaresinin 1932 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası (1/281)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3035

7 - XI - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tuz inhisarı idaresinin 1932 malî senesi hesabı katîsi hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilli-

ğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 18 - VIII - 1935 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Divanı Mu. Encümeni
Karar No. 26
Esas No. 1/281, 3/227

20 - V - 1936

Yüksek Reisliğe

Tuz inhisarı idaresinin 1932 malî yılı katî hesabı hakkında Başvekilliğin 7 - X - 1935 tarihli ve 6/3035 numaralı tezkeresile teklif olunan kanun lâyihası Divanı muhasebattan gönderilen mutabakat beyannamesile 1660 numaralı kanunun hükümleri dairesinde adı geçen idarenin 1932 blânçosu üzerinden yapılan incelemeler neticesini gösteren raporla birleştirilerek tetkik ve müzakere edildi. Ve encümenimizin raporla yazılı meselelere aid mütaleaları ile lâyiha hakkında vardığı sonuçlar aşağıda gösterildi.

1 — Blânçoda gösterilen emlak bedelinin takdiri kıymet mazbatalarına ve merkez kayıtlarına muvafık olduğu ve yalnız idarenin elinde beş yüz bin lira değerinde daha emlak olduğu halde bu emlak ile tuzlaların kayde ithal edilmemiş bulunduğu gibi idarece kayıtlı mübin bir kısmının henüz tapuya raprı cihetine gidilmemiş olduğu anlaşılmıştır.

İdarenin elinde bulunan emlakın kayıd haricinde kalması muvafık olmadığından bunların bir an evvel kayde ithalile Hazine namına tapuya raprı temenniye lâyik görülmüştür.

2 — Blânçoda görünen tuz mevcudunun mahalli envanterlerde aynen mevcut görülen tuz miktarına tekabül ettiği ve halbuki kayıtlara nazaran idarenin tuz mevcudunun daha fazla olduğu ve kayden mevcut olan miktarla hakiki mevcut arasındaki farkın kayıtlardan tenzili icap eden bir miktar tuzun kaydının terkihi muamelesinin fire komisyonunca henüz kararlaştırılmamış ve bu yüzden kayıtlardan tenzili muamelesinin yapılmamış olmasından ve ihtilâstan doğan stok noksanlarının mevcut meyânında gösterilmemesinden ileri geldiği ve 931 ve 932

seneleri satış miktarlarına nazaran idarenin edinde bulunan stokun ihtiyaçtan fazla bulunduğu anlaşılmıştır.

Dairesinden alınan izahattan, stok noksanlarının kâr ve zarar hesabını alâkadar etmemek suretile blânçonun aktif ve pasifinde gösterilmesi hususunun kararlaştırılmış olduğu anlaşılmalı bu hususta diyecek bir şey kalmamış ve stok bahsinde de senesi blânçosuna aid mazbata da dahi işaret edilmiş olduğu, encümenimiz, idarenin elinde bulunduracağı stok miktarını önceden ihtiyaca göre tahdid etmesinde fayda mülâhaza etmekte bulunmuştur.

3 — Blânçoda muhtelif alacaklar namı altında görünen 162 962 lira 26 kuruş meyanında dahil olan 64 262 lira 5 kuruşun, memurların aynı ve nakid olarak zimmetlerine geçirdikleri mebalige taallük ettiği ve mülga idareden Maliye vekâletinin alacağı ve takib olunacak memurin zimmetleri namı altında gösterilmiş olan 806 833 lira 74 kuruşun da tuz inhisarının doğrudan doğruya Maliyeye bağlı olduğu zamanlarda Maliyenin tahakkuk etmiş alacaklarından ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.

Dairesinden alınan izahattan, mühim bir miktara baliğ olan memurin zimmetlerinin takib ve tasfiyesine itina edildiği ve Maliyenin mülga idareden matlubu olan mebalığın 931 blânçosuna aid mazbatada ifa edilmiş olan encümenimizin mütaleası veçhile Maliyeye devri cihetine gidildiği anlaşılmalı bu hususlar hakkında başkaca mütalea serdine mahal görülmemiştir.

4 — Tuz inhisarına müteallik mavzuatta sabit kıymetler için amortisman tefrik edilece-

ğine dair bir hüküm olduğu halde sabit kıymetler için amortisman tefrik edildiği ve sabit kıymetler meyanına alınmış olan emlak, demirbaş eşya ile tuzlalarda bulunan tesisat için ayrılan amortismanda ayrı usuller takip edilip birinci kısım için usulü veçhile kıymetlere dokunulmaksızın amortisman ayrıldığı halde ikinci kısım için kıymetlerden tenzilât icrası cihetine gidildiği anlaşılmıştır.

Dairesinden alınan izahattan tuzlalardaki tesisatın bir kaç senelik istihsal işinde kullanılmak üzere vücutte getirilmiş muvakkat inşaattan ibaret olduğu ve bu sebeple yeni sene hesaplarında bu tesisat bedelinin sabit kıymetler meyanından çıkarılıp (Derdesti tasfiye masrafları) namı altında açılan bir hesaba alınmış olduğu anlaşılmış ve şu hale göre de sabit kıymetler meyanında bulunan emlak, makine ve alât ve edevattan başka bir mahiyet arzette bulunmuş olan bu tesisat için yapılan masrafların itfasında takip edilen usulün muvafık bulunduğu encümenimizce kararlaştırılmış olduğu gibi emlakın ve demirbaş eşyadan amortisman tefriki teamüle müstenid bir muamele olmakla beraber 1931 plânçosuna aid mazbatada da kaydedilmiş olduğu veçhile amortisman namile para ayrılıp bu paranın idarede kullanılmasından vazgeçilmiş olduğu cihetle bu hususta temennide bulunmağa mahal görülmemiştir.

5 — Plânçoda tuz stokunun kıymetinde vukua gelecek tenezzül karşılığı namı altında gösterilen paranın 1931 senesi varidatından sermayenin 1932 bütçesi ile arttırılan miktarı ile tuz stokunun kıymetinde husule gelecek kıymet düşkünlüğünü karşılamak maksadile ayrılmış olan 567 896 lira 96 kuruştan bakiye kalan miktar olduğu anlaşılmıştır. 1931 senesine aid mazbatada işaret edilmiş olduğu veçhile

müteakip senelerde hükmü meriyet mevkiine girecek kanunların tatbikatından doğacak ihtiyaçlar için 1931 senesi varidatından hisse ayrılması muvafık bulunmamakla beraber ayrılan bu paranın 350 000 lirası 1932 bütçe kanunile konulan hükme tevfikeyen sermayeye ilâve edilmiş ve mütebakisinin de 2159 numaralı kanunun 9 ncu maddesine istinaden 1933 senesinde tuz fiatlarında yapılacak tashihat üzerine stok kıymetlerinde husule gelecek düşkünlüğün karşılanmasında kullanılarak bu hesabın tasfiyeye uğrayacağı tabii bulunmuş olduğundan bu bahiste başkaca mütalea beyanına mahal kalmamıştır.

6 — 1932 senesinde tuz satışından elde edilen kârın 1931 senesine nazaran 455 000 kûsur, lira derecesinde bir tenezzül arzettiği görülmüş ise ve dairesinden alınan izahattan memleketin malî ve iktisadî vaziyeti ile alâkadar olan bu noksanlığın alman kanunî ve idarî tedbirlerle müteakip senelerde ortadan kalkarak tuz satışı varidatının tezayüde başladığı anlaşılmıştır. Neticede tasdikî kararlaştırılan Blânço ile yukarıda yazılı kararların ve beyannameye bağlı cetvellerdeki meşruhatın icap ettirdiği değişiklikler yapılmak suretile kabul edilmiş olan kanun lâyihası yeniden tanzim edilen cetvellerle birlikte Umumî heyetin Yüksek tasvibine sunulmuştur.

Divanı Mu. E. Başkanı	M. M.	Kâ.
Niğde	Trabzon	Yozgad
Faik	M. Aydın	Sungur
İstanbul	Kastamonu	Muğla
H. Ergin	N. Tamaç	Hüsnü
Kayseri	İstanbul	Konya
F. Gübgüb	H. Gürsoy	M. Halit Üner
Çankırı	Mardin	Erzurum
R. Ünür	Hilmi Çoruh	N. Dumlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tuz inhisar idaresinin 1932 malî senesi hesabı katî kanunu lâyihası

MADDE 1 — Tuz inhisar idaresinin 1932 malî senesi umum masarifi bitişik (A) cetvelinde gösterildiği üzere (713 018) lira (35) kuruştur.

MADDE 2 — Tuz inhisar idaresinin 1932 malî senesi varidatı bitişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (7 243 068) lira (70) kuruştur.

MADDE 3 — Bu idarenin 931 senesi zarfında sarfolunmayı iptal olunan tahsisat bakiyesi (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterildiği üzere (198 175) lira (65) kuruştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili ile Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

16 - VIII - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İ. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arkan</i>	<i>A. Çelinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Tuz inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı hesabı katî kanun lâyihası

MADDE 1 — Tuz inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı masarifi bitişik (A) cetvelinde gösterildiği üzere (713 018) lira (33) kuruştur.

MADDE 2 — Adı geçen umum müdürlüğün aynı yıl varidatı bitişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (7 243 068) lira (70) kuruştur.

MADDE 3 — 1932 malî yılı içinde sarfolunmayan ve bitişik (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen (180 814) lira (24) kuruş tahsisat artığı iptal olunmuştur.

MADDE 4 — Adı geçen umum müdürlüğün bitişik (C) cetvelinde gösterilen plânçosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükmünü icraya Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

A - CETVELİ

F.	Muhassasatın nevi	Muhassasat	Sarfıyat	İptal olunan muhassasat
1	Maaş, ücret ve tekaüd ikramiyesi	171 760 00	126 160 26	45 599 74
2	Merkez ve mülhakat mütenevvi masrafları	55 080 00	33 558 52	21 521 48
3	Muhafaza ve takib masrafları	191 440 00	174 437 98	17 002 02
4	1918 numaralı kanunla nisbeti muayyen ikramiyeler	5 000 00	0 00	5 000 00
5	Ecnebi mütehasıslar ücret, yevmiye ve harcırahları	5 000 00	3 622 47	1 377 53
6	İnşaat, tamirat, istimlâk bedeli ve vergiler ve makine ve teferruatı mubayaası	51 000 00	44 063 44	6 936 56
7	Memlehaler	154 728 00	125 073 74	29 654 26
8	Ambar	184 912 00	137 011 51	47 900 49
9	788 numaralı kanunun tatbiki masrafları	3 500 00	1 058 50	2 441 50
10	Mütekaidin, eytam ve eramil maaş ve muhassasatı	25 183 50	25 183 50	0 00
11	1518 numaralı kanun mucibince verilecek prim karşılığı	30 000 00	26 619 34	3 380 66
12	Geçen sene düyunu	7 455 09	7 455 09	0 00
13	1715 numaralı kanunun 8 nci maddesi mucibince Cümhuriyet Merkez bankasına verilecek itfa karşılığı	8 774 00	8 774 00	0 00
YEKÛN		893 832 59	713 018 35	180 814 24

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nevi	Muhammenat Lira K.	Tahsilât Lira K.
1		Tuz satışından	8 159 579 00	7 225 861 66
2		Müteferrik varidat		
	1	İcar	250 00	2 787 55
	2	Satılacak emval bedeli	500 00	838 83
	3	Faiz	500 00	297 98
	4	Müteferrika	2 500 00	4 010 66
	5	Cezayi nakti	10 000 00	9 272 02
			8 173 329 00	7 243 068 70

Tuz inhisrının 31 - Mayıs - 1933 de

M E V C U D A T

Hesab isimleri	31 - Mayıs - 1933		İemal	
	Müfredat Lira	K.	Lira	K.
<i>Sabit kıymetler</i>				
Emlâk	669 434	82		
Mefruşat ve demirbaş eşya	43 176	22		
Makineler ve alât, edevat	242 777	97		
Nakliye vasıtaları	10 167	77	965 556	78
Tuzlalar tesisatı	11 190	56	11 190	56
<i>Naktî kıymetler</i>				
İdare veznelerinde	60 481	57		
Bankalarda	77 313	49		
Yolda bulunan paralar	199 089	25	336 884	31
<i>Mütedavil kıymetler</i>				
Depolarda ve yolda bulunan tuzlar	618 681	31		
Depolarda ve yolda bulunan çuvallar	96 963	76		
Malzeme	65 508	23	781 153	30
<i>Muhtelif alacaklar</i>				
Muhtelif alacaklar	162 962	26	162 962	26
<i>Hazine hesabı carisi</i>				
Hazine hesabı carisi	6 619 145	79	6 619 145	79
<i>Muhtelif hesaplar</i>				
Mülga idarelerden Maliye vekâletinin alacağı:	804 251	82		
Takib olunacak memurin zimmetleri	2 631	92	806 883	74
Y E K Ü N			9 683 776	74

KÂR VE

	1931		1932	
	Lira	K.	Lira	K.
Bütçe masrafları	548 158	28	566 314	53
Amortisman	28 708	—	11 656	33
Safi kâr	7 010 794	85	11 656	33
Yekûn	7 623 661	13	7 133 493	48

TVELİ

katolunan muamelâtının blânçosu

Hesab isimleri	D Ü Y Ü N			
	31 - Mayıs - 1933		İcmal	
	Müfredat Lira	K.	Lira	K.
Sermaye				
Mütedavil sermaye	1 000 000	00		
Sabit kıymetler karşılığı	965 556	78	1 965 556	78
İhtiyat akçeleri				
Sabit kıymetler amortismanı	71 512	02		
Tuz stokunun kıymetlerinde vukua gelecek tenezzül karşılığı	217 896	96	289 408	98
Tediyesi lâzımgelen borçlar				
Muhtelif borçlar	65 066	95	65 066	95
Hazine hesabı carisi				
Hazine hesabı carisi	6 556 860	29	6 556 860	29
Muhtelif hesaplar				
Mülga idareleri Maliye vekâletine borcu	804 251	82		
Takib olunacak memurin zimmetleri	2 631	92	806 883	74

Y E K Ü N

9 683 776 74

ZARAR

	1931		1932	
	Lira	K.	Lira	K.
Satış kârı	7 607 846	24	7 116 286	44
Muhtelif varidat	15 814	89	17 207	04
Yekûn	7 623 661	13	7 133 493	48